

بیماری آلزایمر، درمان‌های رایج و بالقوه آن

دکتر بیژن نقیبی، دکتر محسن میناییان

گروه فارماکولوژی دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

می‌باشد. پس از تشخیص، امید به زندگی در این
بیماران حدود ۱۰ سال می‌باشد (۱، ۲).

مقدمه

بیماری آلزایمر شایع‌ترین زوال عقلی دُنْزِراتیو در انسان است که با از دست دادن حافظه و یک سری از توانایی‌های شناختی و رفتاری مشخص می‌شود. بیماری آلزایمر (AD) در حال حاضر ۱۵ میلیون نفر را در سراسر جهان مبتلا کرده است. میزان بروز در ۶۵ سالگی ۰/۵ درصد و در ۸۵ سالگی ۸ درصد در سال می‌باشد. میزان شیوع بیماری در ۶۵ سالگی ۲ درصد و پس از ۸۵ سالگی به ۴۷ درصد می‌رسد. هزینه سالانه نگهداری بیماران مبتلا به AD در آمریکا حدود ۱۲۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود و این در حالی است که این بیماری بار روانی فراوانی را به خود بیمار و اطرافیان وی تحمیل می‌کند. میزان مرگ و میر ناشی از این بیماری در ایالات متحده ۱۰۰,۰۰۰ نفر در سال است که به طور عمده به دلیل عوارض بی‌تحرکی آن نظیر پنومونی و آمبولی

علایم بالینی

علایم بالینی این بیماری به دو دسته تظاهرات زودرس و دیررس تقسیم می‌شوند:

الف - تظاهرات زودرس

■ اختلال در حافظه نزدیک یا فراموشی نزدیک (Recent amnesia)، به طور شایع اولین علامت AD است که اغلب توسط افراد خانواده تشخیص داده می‌شود. پس از این علامت، عدم قدرت تشخیص زمان و سپس مکان نیز عارض می‌گردد.

■ اختلال در سخن گفتن (Aphasia)، عدم توانایی در نام بردن افراد و اشیا (Anomia) و عدم قدرت انجام محاسبه ریاضی (Acalculia) (باعث می‌شوند که بیمار کارش را رها کند یا مدیریت اقتصادی خانواده را به فرد دیگری واگذار نماید.

اجزای سلولی احاطه شده است: استطاله‌های دندریتی نورون‌ها، آستروسیت‌ها و سلول‌های التهابی (میکروگلیا). بخش اصلی هسته آمیلوییدی یک پروتئین به نام $A\beta$ می‌باشد که علاوه بر این پلاک‌ها در عروق خونی مغز و متنز بیماران مبتلا به AD نیز رسبوب می‌کند. از آن جا که رسبوب $A\beta$ منحصر به AD و ستدرم داون است، بنابراین یک هدف اولیه برای مداخلات درمانی است (۳،۴).

بهم پیچیدگی فیبرهای عصبی

محتویات غیرطبیعی داخل سلولی هستند که از اشکال غیرقابل حل پروتئین‌های سلولی به نام tau ساخته می‌شوند. NFT شاید قوی ترین ارتباط را با این رفتگی نورون‌ها داشته باشد، زیرا در نورون‌هایی که چهار اختلال عملکردی می‌شوند و بالاخره می‌میرند، دیده می‌شود (۴).

مکان‌های شایع در گیر در مغز نثکورتکس

آتروفی به صورت بارز، NFT و پلاک‌های پیری در کورتکس دیده می‌شوند. ماده سفید هم ممکن است در گیر شود که احتمالاً بخشی از آن به دلیل از دست رفتگی نورون‌ها است. تغییراتی در عروق خونی از جمله رسبوب آمیلویید (آنژیوپاتی آمیلویید) نیز دیده می‌شود. همچنین تغییراتی در گیرنده‌های میانجی‌های عصبی به وجود می‌آیند.

هیپوکامپ و مدارهای مرتبط با هیپوکامپ
آسیب عصبی عمده در هیپوکامپ اتفاق می‌افتد که ممکن است زمینه برخی مشکلات عمده حافظه در این بیماری باشد. دژنراسیون

- افسردگی، که به صورت بی‌قراری بروز می‌کند.
- اختلال در جهت‌یابی، باعث می‌شود که فرد به آسانی گم شود.

- اختلال در راه رفتن به صورت قدم‌های کوتاه و آرام، به زمین کشیدن پا و مشکل در شروع راه رفتن همراه با ظاهری خمیده، ممکن است دیده شود که به دلیل اختلال در لوب فرونالت مغز می‌باشد.

ب-تظاهرات دیررس

- وقار اجتماعی از دست می‌رود و علایم روانی شامل سایکوز با پارانویزا، توهمندی یا هذیان ممکن است ظاهر شود.

- بعضی افراد چهار تشنج می‌شوند.

- سفتی خارجی هرمی و کندی حرکات در معاینه‌نامه بالینی دیده می‌شود.

- تظاهرات نادر بیماری شامل بی‌اختیاری ادراری، اسپاسم، پاسخ رفلکس کف پایی به صورت اکستنسور و ضعف یا فالج نیمه بدن می‌باشد.

- بی‌صدایی و خاموشی (Mutism)، بی‌اختیاری ادراری و اغلب در بستر بودن (Bedridden) تظاهرات پایانی هستند (۳).

خصوصیات پاتوفیزیولوژیک

مشخصات نوروپاتوفیزیولوژیک AD عبارتند از: از دست رفتگی گستردگی نورون‌ها، پیدایش پلاک‌های پیری (Senile plaques) و به هم پیچیدگی فیبرهای عصبی neurofibrillary tangles یا NFT در مغز و رسبوب بتا‌آمیلویید ($A\beta$) در عروق خونی مغز (۲).

پلاک‌های پیری
رسوب خارج سلولی یک ماده پروتئینی به نام آمیلویید است که توسط سه نوع سلول یا

سرولئوس نورآدرنرژیک و هسته رافه سروتونرژیک نیز در AD اتفاق می‌افتد. عملکرد این سلول‌ها می‌تواند مرتبط با علایم غیرشناختی نظیر افسردگی و سایکوز باشد که در این بیماری دیده می‌شوند (۴).

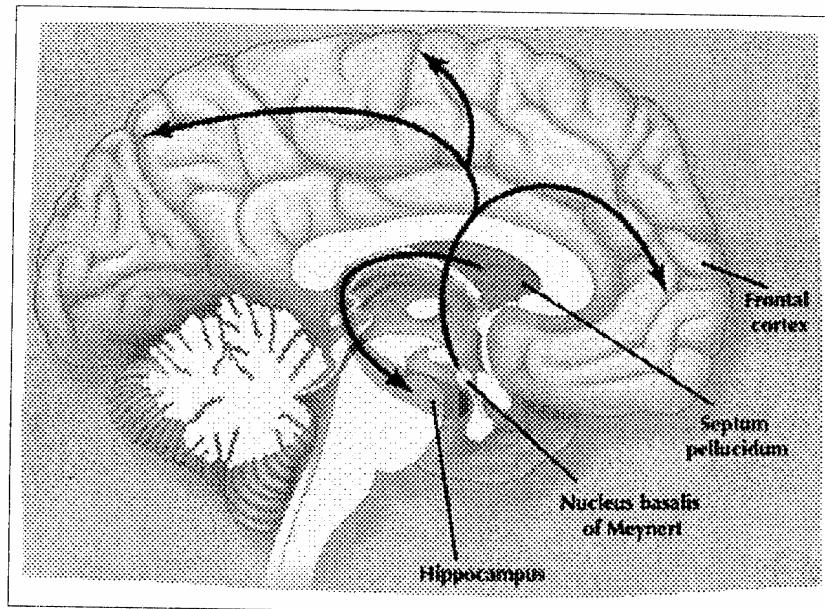
تقسیم بندی AD بر اساس سن شروع
AD در ۲ درصد موارد با شروع زودرس (ابتلا در دهه ۴۰ و ۵۰ سالگی) و در ۹۸ درصد موارد با شروع دیررس (ابتلا پس از ۶۵ سالگی) بروز می‌کند.

الف - AD با شروع زودرس
با شروع زودرس زمینه ژنتیکی دارد و تاکنون جهش در سه ژن (کروموزوم‌های ۱۴، ۱ و ۲۱) شناخته شده است.

اغلب به طور شایع در هیپوکامپ granulovacular دیده می‌شود.

سیستم‌های کولینرژیک قاعده مغز قدامی
از دست رفتن سلول‌ها در این قسمت که شامل هسته قاعده‌ای Meynert، هسته نوار دیاگونال و تیغه شفاف (Septum pellucidum) می‌باشد، یک یافته ثابت در AD است. کاهش کولین استیل ترانسفراز به همراه از دست دادن نورون‌های این قسمت قوی‌ترین ارتباط را با اختلال شناخت (Cognitive impairment) داشته است. به همراه از دست رفتن نورون‌های کولینرژیک، گیرنده‌های موسکارینی (به خصوص M_2) و نیکوتینی هم از بین می‌روند.

سیستم منوآمینرژیک ساقه مغز
از دست رفتن سلول‌ها در لوکوس

شکل ۱ - استطلاوهایی از هسته قاعده‌ای Meynert و سایر گروه‌های سلولی کولینرژیک در تیغه شفاف (Septum pellucidum) که به هیپوکامپ و نوکورنکس می‌روند.

ب - AD با شروع دیررس

مهم‌ترین عوامل خطر عبارتند از:

۱- وجود آلل‌های خاص از ذنی که گلیکوپروتئین ApoE4 را کند می‌کند و روی کروموزوم ۱۹ می‌باشد. ApoE4 سه ال دارد (۲، ۵، ۶) که داشتن یک یا دو نسخه از ApoE4 عامل خطر و نداشتن عامل محافظتی می‌باشد (۵).

۲- جهش شایعی روی ژن کدکننده α_2 (A2M) روی کروموزوم ۱۲ یافته‌اند که به نظر می‌رسد به شدت خطر AD دیررس را افزایش می‌دهد و حدود ۲۰ درصد موارد را به این جهش نسبت می‌دهند. محصول پروتئینی دو واریانت نرمال ApoE (۵ و ۲) به علاوه محصول پروتئینی نرمال A2M همگی اجزایی از یک عملیات پاکسازی (Scavenger) هستند که قطعات پروتئینی مختلفی از جمله پپتیدهای سمی آمیلویید را از سیناپس‌ها برداشت و دور می‌کنند. جهش در دو ژن یاد شده با این عمل پاکسازی تداخل می‌کند و در نتیجه، رسوب اضافی آمیلویید در مناطق سیناپسی و در نهایت، مرگ نورون‌ها اتفاق می‌افتد (۵).

۳- نقشی برای آلومینیم در پاتوژنز AD قایل شده‌اند. بر این اساس که غلظت آلومینیم در مغز بالا رفتن سن افزایش می‌یابد و آلومینیم در NFT‌ها و پلاکهای پیری در مغز بیماران مبتلا به AD وجود دارد. با این حال به نظر نمی‌رسد که آلومینیم موجود در آنتی‌اسیدها، آب آشامیدنی یا ظروف آشپزی خطر AD را افزایش دهد (۴).

۴- آسیب به سر و بیماری‌های قلبی - عروقی ممکن است به سد خونی - مغزی آسیب بزنند و باعث رسوب آمیلویید در مغز شوند (۴).

۵- سمیت ناشی از مواد اندوژن تحریکی (نظیر

گلوتامات و آسپارتات) ممکن است به مرگ نورون‌ها در AD کمک کند اما ثابت نشده است (۳).

۶- عوامل خطر احتمالی دیگر عبارتند از: افسردگی، مشغول بودن به مشاغل سطح پایین و عدم شرکت در فعالیت‌های اجتماعی (۲).

۷- تحصیلات عالی، احتمالاً به دلیل افزایش ظرفیت کارکردی مغز ممکن است خطر AD را کم کند. بعضی مطالعات اثر محافظتی برای سیگار قایل شده‌اند که احتمالاً به دلیل فعل کردن گیرنده‌های نیکوتینی در مغز است (۴).

درمان

بیماری آلزایمر درمان قطعی ندارد. هم اینک تلاش برای کند کردن پیشرفت بیماری و نیز درمان علامتی از تقویت سیستم کولینرژیک مرکزی صورت می‌گیرد. اخیراً واکسن AD و ژن درمانی هم مورد آزمایش قرار گرفته‌اند.

درمان علامتی از طریق تقویت سیستم‌های کولینرژیک

پیش‌سازهای Ach همانند کولین و لسیتین در AD مؤثر نیستند، زیرا فعالیت سیستم کولینرژیک مرکزی را افزایش نمی‌دهند. آگونیست‌های گیرنده‌های کولینرژیک پس سیناپسی عوارض جانبی غیرقابل قبولی داشته‌اند. نتایج با مهار کننده‌های استریل کولین استراز (AchE) امیدوار کننده بوده که در اینجا به اختصار توضیح داده می‌شوند (۱).

داروهای زیر به دلایل مذکور اقبال نیافته‌اند:

Physostigmine

آنٹی‌کولین استراز غیرانتخابی برگشت‌پذیر

داروهایی که در زیر ذکر می‌شوند، کاربرد

عملی یافته‌اند:

Donepezil

آنتی کولین استراز انتخابی و برگشت‌پذیر می‌باشد که ساختمان پی‌پرازینی دارد و در سال ۱۹۹۶ توسط FDA پذیرفته شده است. این دارو فعالیت آنتی کولین استرازی محیطی اندکی دارد در نتیجه عوارض کمتری نسبت به داروهای مذکور ایجاد می‌کند. عوارض عمده آن شامل تهوع، اسهال، استفراغ و بی‌خوابی می‌باشد. Donepezil نیمه عمر پلاسمایی طولانی‌تری دارد، در نتیجه یک بار در روز تجویز می‌شود (۵ تا ۱۰ میلی‌گرم در روز). به دلیل راحتی مصرف، کارایی مناسب و نیز عوارض قابل قبول، هم‌اکنون Donepezil به میزان زیادی در بیماران AD مصرف می‌شود (۷).

Galantamine و Rivastigmine

این دو دارو نیز آنتی کولین استراز می‌باشند و دوبار در روز تجویز می‌شوند. کارایی و عوارض آن‌ها تقریباً مشابه Donepezil است. Rivastigmine میزان تهوع بالاتری (۲۵ درصد) دارد. دوز روزانه Rivastigmine، ۱۲ میلی‌گرم می‌باشد که در صورت نیاز تا ۲۴ میلی‌گرم در روز قابل افزایش است. این دو دارو توسط FDA پذیرفته شده‌اند (۷).

خصوصیات فارماکوکینتیک و فراوانی آنتی سه داروی مذکور (Donepezil، Galantamine و Rivastigmine) با توجه به این که بیش از سایر داروها برای درمان AD مورد استقبال قرار گرفته‌اند و اثربخشی و سلامت مصرف آن‌ها نیز تأیید شده است، به ترتیب در جدول‌های ۱ و ۲ ذکر شده است (۷).

می‌باشد (غیرانتخابی بدین معنا که هم استیل کولین استراز و هم بوتیریل کولین استراز را مهار می‌کند). نیمه عمر کوتاه ۲۰ دقیقه‌ای دارد، در نتیجه هر ۲ ساعت باید تجویز شود. دارای عوارض جانبی زیاد از جمله تهوع (۷۹ درصد)، استفراغ (۵۷ درصد) و سرگیجه (۳۰ درصد) می‌باشد. مصرف فیزوستیگمین به دلیل نیمه عمر کوتاه و تمایل برای ایجاد علایم کولینرژیک سیستمیک، محدود شده است. این دارو توسط FDA برای مصرف در AD تأیید نگردیده است (۱، ۳).

Tacrine

آنتی کولین استراز غیرانتخابی برگشت‌پذیر می‌باشد که در سال ۱۹۹۳ توسط FDA برای مصرف در AD تأیید شده است. نیمه عمر ۲ تا ۴ ساعت دارد، در نتیجه باید ۴ بار در روز تجویز شود. به دلیل ایجاد سمیت کبدی که به صورت افزایش آنزیم‌های کبد خود را نشان می‌دهد مصرف این دارو محدود گردیده است (۱).

Eptastigmine

یک مشتق کارباماتی از فیزوستیگمین و یک مهار کننده قابل برگشت آنتی کولین استراز است. عوارض مهم آن برادیکاردی سینوسی و گرانولوسیتوپنی گزرا می‌باشد. به دلیل عوارض هماتولوژیک آن ادامه مطالعات بالینی به حالت تعلیق درآمده است (۱).

علاوه بر داروهای مذکور، تزریق داخل بطنی آگونیست‌های کولینرژیک از طریق کاشت یک مخزن که به فضای ساب آراکنوبید وصل است به دلیل ماهیت تهاجمی و مشکل آفرین بودن برای کاربرد عملی مقبولیت نیافته است.

				توسط آنزیمهای P450	نیمه عمر حذف (ساعت)	دارو
درصد اتصال بروتین	درصد فرآهی زیستی	تدخّل با غذا	متاپریزه می شود			
خبر	۱۰۰	۹۶	بله	۷۰-۸۰		Donepezil
بله	۲۵	۴۰	خبر	۰/۷-۲		Rivastigmine
بله	۸۹	۸	بله	۷-۸		Galantamine

جدول ۱ - خصوصیات فارماکوکینتیک سه داروی Donepezil و Rivastigmine و Galantamine

فرابانی عوارض جانبی (% دارو تقسیم بر % دارونما)*							
دارو	تهوع	استفراغ	اسهال	سرگیجه	بی خوابی	انتباش عضلانی	فرابانی عوارض جانبی (% دارو تقسیم بر % دارونما)
Donepezil 5 mg	۱/۲	۱/۰	۲/۳	۱/۴	۱/۷	۳/۳	
Donepezil 10 mg	۳/۵	۳/۴	۳/۶	۱/۷	۲/۸	۵/۰	
Rivastigmine 6-12 mg	۴/۷	۷/۴	۱/۵	۲/۴	۵/۵	۵/۵	
Galantamine 16 mg	۳/۰	۴/۴	۲/۱	۱/۷	۵/۵	۵/۵	
Galantamine 24 mg	۳/۲	۵/۰	۱/۱	۲/۱	۵/۵	۵/۵	

من: معنی دار نبوده است (کمتر از ۵٪ تفاوت بین گروه درمان و دارونما وجود داشته است).

برای مثال، بیمارانی که ۵ میلی گرم donepezil دریافت کرده‌اند ۱/۲ برابر بیش از کسانی که دارونما دریافت کرده‌اند دچار تهوع شدند.

جدول ۲ - فراوانی عوارض جانبی سه داروی Donepezil و Rivastigmine و Galantamine

مقایسه بین داروهای مذکور از این جهت که کدام یک بر دیگری برتری دارد مشکل است، زیرا که این داروها به اندازه کافی در مطالعات بالینی مقابل بررسی نشده‌اند. هر سه داروی تأیید شده توسط FDA، حداقل برای ۶ ماه عملکرد شناختی فرد را بهبود می‌بخشد (۷).

کند کردن سیر پیشرفت بیماری Selegiline و α -tocopherol (Vit.E) این دو دارو به طور عمده با خواص

Metrifonate

یک داروی ضدکرم (برای شیستوزوما هماتوپیوم) بدون فعالیت آنتی کولین استرازی است که در بدن به dichlorvos تبدیل می‌شود که یک آنتی کولین استراز برگشت‌ناپذیر است. نیمه عمر طولانی‌تری از Donepezil و فیزوستیگمین دارد و به آسانی وارد مغز شده در آن جا AChE را مهار می‌کند. عوارض جانبی اندکی دارد (اسهال ۱۹ درصد، کرامپ‌های پا ۹ درصد). برای تأیید توسط FDA در دست بررسی است (۱، ۲).

آنـتـیـاـکـسـیدـانـیـ تـخـرـیـبـ سـلـولـیـ رـاـ کـاهـشـ مـیـ دـهـنـدـ.
درـ مـطـالـعـاتـ اـنـجـامـ گـرـفـتـهـ توـاـسـتـنـدـ ۵ـ تـاـ ۸ـ مـاهـ
پـیـشـرـفـتـ ADـ رـاـ بـهـ تـأـخـیرـ بـيـنـداـزـنـدـ.ـ مـهـمـتـرـىـنـ
عـوـارـضـ آـنـ هـاـ غـشـ وـ سـنـكـوـپـ مـیـ باـشـدـ (۲ـ).

Idebenone

یـکـ مشـتـقـ بـنـزـوـکـینـونـ بـاـ خـواـصـ
آنـتـیـاـکـسـیدـانـیـ استـ کـهـ مـیـ تـوـانـدـ بـهـبـودـ مـخـتـصـرـیـ
درـ عـلـایـمـ اـیـجادـ کـنـدـ.ـ عـوـارـضـ آـنـ تـهـوـعـ،ـ سـرـگـیـجـ،ـ
سـوـزـشـ قـلـبـ وـ اـفـزـایـشـ آـنـزـیـمـهـاـیـ کـبـدـیـ استـ کـهـ
جـدـیـ نـیـسـتـنـدـ (۱ـ).

Propentofyllin

ایـنـ دـارـوـ یـکـ مشـتـقـ گـزـانـتـینـ استـ کـهـ سـنـتـزـ
وـ آـزادـسـازـیـ فـاـکـتـورـ رـشـدـ نـورـونـیـ (NGF)ـ رـاـ
تحـرـیـکـ مـیـ کـنـدـ.ـ اـیـنـ مـادـهـ نـیـزـ عـلـایـمـ بـیـمـارـیـ رـاـ
انـدـکـیـ بـهـبـودـ مـیـ بـخـشـدـ.ـ عـوـارـضـ جـانـبـیـ آـنـ
ناـشـایـعـ وـ شـامـلـ تـهـوـعـ،ـ سـرـگـیـجـ،ـ سـرـدـرـدـ وـ درـدـ
غـيرـاخـتصـاصـیـ گـوـارـشـیـ مـیـ باـشـدـ (۱ـ).

Ginkgo biloba

گـیـاهـیـ استـ مـرـبـوطـ بـهـ منـاطـقـ تـحـتـ حـارـهـ کـهـ
برـگـ هـایـشـ خـواـصـ نـورـوـتـرـوـفـیـکـ،ـ آـنـتـیـاـکـسـیدـانـیـ
وـ ضـدـالـتهـابـ دـارـدـ وـ اـدـعـاـشـدـهـ استـ کـهـ درـ کـنـدـ
کـرـدـنـ سـیـرـ بـیـمـارـیـ مـؤـثـرـ مـیـ باـشـدـ.ـ درـ مـجـمـوعـ،ـ
Ginkgoـ بـهـ خـوبـیـ تـحـمـلـ مـیـ شـودـ وـ عـوـارـضـ
جانـبـیـ نـاـمـطـلـوبـ نـظـیـرـ واـکـنـشـهـاـیـ آـرـرـیـکـ
پـوـسـتـیـ،ـ اـخـتـلـالـاتـ گـوـارـشـیـ وـ سـرـدـرـدـ درـ کـمـتـ اـزـ
۲ـ درـصـدـ اـفـرـادـ اـنـقـاقـ مـیـ اـفـتـدـ.ـ اـخـیرـاـ مـؤـسـسـهـ مـلـیـ
بـهـدـاـشـتـ آـمـرـیـکـاـ طـرـحـیـ رـاـ درـ دـانـشـگـاهـ پـیـتـزـبـورـگـ
بـهـ مرـحـلـةـ اـجـراـ گـذـاشـتـهـ استـ کـهـ درـ آـنـ ۳۰۰۰ـ بـیـمـارـ
بـالـاـیـ ۷۵ـ سـالـ بـهـ مـدـتـ ۵ـ سـالـ تـحـتـ درـمـانـ باـ اـینـ
گـیـاهـ قـرارـ مـیـ گـیرـنـدـ (۱ـ).

دارـوـهـاـیـ ضـدـالـتهـابـ غـيرـاـسـتـرـوـبـیـدـیـ (NSAIDs)ـ
دارـوـهـاـیـ ضـدـالـتهـابـ مـمـكـنـ استـ فـرـآـيـنـهـاـیـ

الـتهـابـیـ رـاـکـهـ درـ رـابـطـهـ باـ تـولـیدـ پـلاـکـهـاـیـ پـیـرـیـ
مـیـ باـشـدـ مـتـأـثـرـ سـازـنـدـ.ـ دـارـوـهـاـیـ کـلاـسـیـکـ اـینـ گـروـهـ
نـظـیـرـ آـسـپـیـرـینـ،ـ اـینـدـوـمـتـاسـینـ وـ بـرـوـفـنـ اـثـرـاتـ
مـحـافـظـتـیـ اـزـ خـودـ شـشـانـ دـادـهـاـنـدـ اـمـاـ درـ
کـارـآـزـمـایـیـهـاـیـ بـالـیـنـیـ بـاـ مـهـارـکـنـنـدـهـاـیـ
اـخـتـصـاصـیـ COX-2ـ (Celebrex)ـ وـ ضـدـالـتهـابـهـاـیـ
اـسـتـرـوـبـیـدـیـ (پـرـدـنـیـزـونـ)،ـ اـثـرـ مـطـلـوبـیـ درـ کـنـدـ کـرـدـنـ
پـیـشـرـفـتـ ADـ دـیدـهـ نـشـدـ (۲ـ،ـ ۳ـ).

درـمـانـ جـایـگـزـیـنـیـ بـاـ اـسـتـرـوـژـنـ

مـطـالـعـاتـ اـپـیدـمـیـوـلـوـژـیـکـ بـرـ اـینـ دـلـالـتـ مـیـ کـنـدـ
کـهـ اـسـتـرـوـژـنـهـاـ بـهـ دـلـیـلـ خـواـصـ آـنـتـیـاـکـسـیدـانـیـ وـ
ضـدـالـتهـابـیـ اـثـرـاتـ حـفـاظـتـیـ روـیـ اـعـصـابـ دـارـنـدـ وـ
شـرـوـعـ ADـ رـاـنـیـزـ بـهـ تـأـخـیرـ مـیـ اـنـداـزـنـدـ.ـ اـینـ دـارـوـهـاـ
همـچـنـیـنـ خـطـرـ پـیـشـرـفـتـ ADـ رـاـ کـاهـشـ مـیـ دـهـنـدـ.
مـطـالـعـاتـ آـینـدـهـنـگـرـیـ کـهـ اـخـیرـاـ اـنـجـامـ شـدـهـاـنـدـ،ـ
خـلـافـ اـینـ رـاـ ثـابـتـ کـرـدـهـاـنـدـ.ـ اـزـ اـینـ جـهـتـ بـهـ
مـطـالـعـاتـ وـسـیـعـتـرـیـ بـرـایـ اـرـزـیـابـیـ اـثـرـ دـقـیـقـیـ
اـسـتـرـوـژـنـهـاـنـیـازـ استـ (۲ـ).

راهـکـارـهـاـیـ درـمـانـیـ بـالـقوـهـ

واـکـسـنـ آـلـزـایـمـ

درـ موـشـهـاـیـ تـرـاـنـسـ ژـنـیـکـ،ـ اـیـمـنـ سـازـیـ باـ Aβـ
بـهـ مـیـزـانـ زـیـادـیـ اـزـ آـمـیـلـوـبـیـدـوـزـ مـغـزـیـ پـیـشـگـیرـیـ
مـیـ کـنـدـ.ـ اـیـمـنـ سـازـیـ درـ سـنـ ۶ـ هـفـتـگـیـ،ـ پـیـشـ اـزـ آـنـ
کـهـ آـمـیـلـوـبـیـدـ شـرـوـعـ بـهـ تـجـمـعـ درـ مـغـزـ کـنـدـ وـ نـیـزـ درـ
۱۱ـ مـاهـگـیـ پـسـ اـزـ آـنـ کـهـ آـمـیـلـوـبـیـدـ درـ مـغـزـ مـوـشـهـاـ
رـسـوـبـ کـرـدـ،ـ بـاعـثـ شـدـ تـاـ مـیـزـانـ آـمـیـلـوـبـیـدـوـزـیـ
کـهـ اـنـتـظـارـ مـیـ رـفـتـ بـاـ اـفـرـایـشـ سـنـ مـوـشـهـاـ درـ
آنـهـاـ پـدـیدـارـ شـوـدـ،ـ کـاهـشـ يـابـدـ.ـ عـلـاوـهـ بـرـ اـینـ،ـ
تـیـترـ بـالـاـیـ اـزـ آـنـتـیـبـادـیـ ضـدـ Aβـ درـ سـرـمـ آـنـهـاـ
اـیـجادـ گـرـدـیدـ (۶ـ).ـ اـزـ آـنـ جـاـکـهـ آـزـمـایـشـ اـنـجـامـ
شـدـ بـرـ روـیـ مـوـشـهـاـ بـسـیـارـ اـمـیدـوـارـکـنـنـهـ بـوـدـهـ

خلاصه

بیماری آلزایمر با توجه به افزایش امید به زندگی به خصوص در کشورهای توسعه یافته به عنوان یک بیماری شایع با میزان ناتوانی و مرگ و میر بالا می‌باشد و توجه زیادی را می‌طلبد. هم‌اکنون راه‌های درمانی موجود شامل درمان علامتی از طریق تقویت سیستم پاراس‌مپاتیک (Donepezil, Rivastigmine, Galantamine) و به تأخیر انداختن شروع بیماری با استفاده از آنتی‌اکسیدان‌ها (Vit.E) و احتمالاً ضدالتهاب‌ها (NSAIDs) می‌باشد. راه‌های درمانی دیگر نظیر درمان جایگزینی با استروژن، ژن درمانی و واکسن آلزایمر درمان‌های بالقوه‌ای هستند که در دست تحقیق و بررسی می‌باشند.

منابع

1. Mayeux R, Sano M. Treatment of Alzheimer's disease. *New Engl J Med.* 1999; 341: 1670 - 1677.
2. O'Hara R, Mumenthaler MS, Yesavage JA. Update on Alzheimer's disease: Recent findings and treatments. *W J Med.* 2000; 172: 115 - 120.
3. Selkoe DJ. Alzheimer's disease: Genes, proteins and therapy. *Phys Rev.* 2001; 81: 741 - 766.
4. Blass JP. Immunologic treatment of Alzheimer's disease. *New Engl J Med.* 1999; 341: 1694 - 1695.
5. Gauthier S. Advances in the pharmacotherapy of Alzheimer's disease. *Can Med J Assoc.* 2002; 166: 616 - 623.
6. Wells CE, Whitehouse PJ. Dementia. In: Fogel BS, Schiffer RB, Rao SM (Eds). *Synopsis of neuropsychiatry.* 1st ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2000: 425 - 427.
7. Simon RP, Aminoff MJ, Greenberg DA. *Clinical neurology.* 4th ed. New York: Appleton & Lange; 1999: 54 - 56.

است، همین امر موجب آزمایش AN-1792 (واکسن Aβ) بر روی ۲۶۰ نفر گردید. اخیراً به دلیل بروز غیرمنتظره التهاب مغز در ۴ بیمار فرانسوی، ادامه کار به حالت تعليق درآمده است.

ژن درمانی

ژن درمانی برای نخستین بار در ۵ آوریل ۲۰۰۱ روی یک بیمار ۶۰ ساله انجام شد. هدف عرضه NGF به سلول‌های در حال مرگ است تا در صورت امکان، سلول‌های مغزی را بازسازی کند و یک سری علاجی نظیر نقص حافظه کوتاه مدت را برای چند سال برطرف نماید. پس از کشت سلول‌های پوستی بیمار که ژن NGF در آن‌ها قرار داده شده بود، آن‌ها را به عمق مغز در ناحیه سیستم کولینرژیک تزریق کردند. هنوز نتیجه این آزمون اعلام نشده است. این روش در میمون‌ها با موفقیت انجام شده است.

■ مهارکننده‌های تولید Aβ به قسمی که از سد خونی-مغزی رد شوند و فعالیت آنزیم‌های β یا γ سکرتاز که مسؤول تولید Aβ هستند را کاهش دهند (۵).

■ استفاده از مولکول‌های کوچکی که به منومرهای Aβ متصل شوند و مانع تشکیل الیکومرهای سیتوکسیک شوند (۵).

■ تجویز داروهای ضدالالتهابی که بتوانند در جنبه‌های مختلف پاسخ‌های میکروگلیال، آستروسيتی و سیتوکینی تداخل کنند. گرچه NSAIDs تا حدودی این عمل را انجام می‌دهند، بهتر آن است که ترکیبات جدیدی سنتز شوند که به طور اختصاصی روی التهاب ناشی از Aβ در مغز اثر کنند (۵).